

KONGRESI IN SIMPOZIJI

17. ZBOROVANJE AVSTRIJSKIH ZGODOVINARJEV

(Eisenstadt/Zeljezno, 31. avgusta do 5. septembra 1987)

Avstrijski zgodovinarji imajo svoja zborovanja vsaka tri leta, torej nekoliko drugače kot jugoslovanski, ki jih imamo vsaka štiri. Letos je bilo 17. zborovanje avstrijskih zgodovinarjev, to pot v Eisenstadtu. Prvič je bilo zborovanje v znamenju generalne teme, ki je imela naslov Avstrija in panonski prostor. Zborovanja se je udeležilo skoraj 400 zgodovinarjev iz Avstrije, med povabljenimi tujci pa je bilo največ zahodnih Nemcev, Madžarov, nekaj predstavnikov CSSR, Italije in Velike Britanije in tudi 11 Jugoslovancev, 4 Hrvati in 7 Slovencev, od katerih so bili štirje udeleženci samo na 20. zborovanju avstrijskih arhivistov, ki je zasedalo dan pred zborovanjem zgodovinarjev. Vseh referatov je bilo okrog 70, trije pa so bili prebrani na plenarnih zasedanjih. Sicer je zborovanje potekalo kar v 14 sekcijah in v štirih delovnih skupinah: za šolnike, muzealce in varstvenike naravne in kulturne dediščine, za uporabo kvantifikacije v zgodovini in za probleme zaledja mest. Zborovanje je bilo pod častnim predsedstvom zveznega ministra za znanost in raziskovanje dr. Hansa Tupyja in gradiščanskega deželnega glavarja Theodorja Keryja, praktična izvedba pa je bila v rokah zgodovinarjev Eisenstadta in okolice pod vodstvom neumornega organizatorja, direktorja deželnega arhiva in deželne knjižnice v Eisenstadtu dr. Augusta Ernsta, ki je nekaj pred zborovanjem izdal zgodovinski pregled o Gradiščanski od najstarejših časov do danes, pod naslovom Geschichte des Burgenlandes, knjigo, ki smo jo vsi udeleženci dobili v dar, in ki predstavlja prvi takšen pregled doslej (za vse zgodovinsko razdobje) in je izšla v seriji podobnih deželnih zgodovinskih Geschichte der österreichischen Bundesländer.

Zborovanje je, kot rečeno, potekalo v sekcijah, ki jim je predsedoval specialist, referati so morali biti že prej predloženi, da se je o njih lahko diskutiralo (večinoma je tudi bilo tako) in v vsaki sekciji so bili v večini primerov po štirje referati, ponekod tudi le dva, ponekod pa več (do 8), na kar je sledila po pravilu živahna diskusija. Edino na treh plenarnih zasedanjih diskusije ni bilo. V prvi plenarni seji bi moral Herald Prickler govoriti o Eisenstadtu v zgodovini in kulturi, vendar je zaradi bolezni to ex abrupto moral opraviti Johann Seedorf, na drugi je Herwig Wolfram, ki je pri nas znan po novi izdaji Conversio, predaval o karolinški Panoniji, na tretji pa je August Ernst govoril o kulturni politiki in kulturnih povezavah med Gradiščansko in sosednjimi deželami Madžarske in Jugoslavije od 1921 do danes. Hrvati imajo zaradi svoje manjšine seveda mnogo več stikov z Gradiščansko kot pa Slovenci, kjer na znanstvenem področju najbolj kontinuirano obstajajo stiki pri skupnem pripravljanju simpozija Modinci.

Program je bil precej natrpan in vsem sekcijam ni bilo mogoče slediti, vsako dopoldne ali popoldne kontinuirano samo eni. Zato lahko kaj več rečem samo o tistih, ki sem se jih udeležil. V prvi in drugi sekciji so bili referati o prazgodovini in zgodovini starega veka, v tretji o srednjem veku. V četrti sekciji, novi vek, je bil referent tudi Sergij Vilfan, ki je za generalno temo Narod in prestolnica, primerjalna analiza o urbanističnem in sociokulturnem razvoju v 19. stoletju, pripravil referat o etnični strukturi v Ljubljani, komplementarno pa sta Mirjana Gross in Agnes Szabo iz Zagreba predstavili Zagreb do 1848. Predstavljeni sta bili še Budimpešta in Dunaj, torej štiri prestolnice štirih narodov, dve veliki in velikih narodov in dve majhni in majhnih narodov. Vilfan je primerjal etnično in socialno strukturo Ljubljane ob primerjavi raziskav Fischerjeve in Valenčiča in je bil sprejet s precejšnjim zanimanjem. Diskusija se je vrtela tudi okrog metodološkega vprašanja, kaj glavno mesto ali prestolnica sploh je, zakaj in kako je do nje prišlo. Vsekakor je bila slika po vseh štirih referatih zelo raznolika in zanimiva, pokazala je na določene skupne točke, še bolj pa na velike razlike. Peta sekcija je govorila o sodobni zgodovini in zgodovini delavskega gibanja, v kateri je bil za nas zelo zanimiv referat Eduarda Staudingerja o Rintelenovem načrtu iz leta 1921 o zamenjavi ozemelj med Avstrijo, Madžarsko in Jugoslavijo, kjer je šlo za apasko kotlino. Razprave v peti sekciji so bile posvečene naselitveni in deželni zgodovini od srednjega veka do 20. stoletja, šesta sekcija pa je pripravila okroglo mizo o gospodarski in socialni zgodovini. Šest vidnih gospodarskih in socialnih zgodovinarjev naj bi razpravljalo o problemih gospodarskega razvoja v nasledstvenih državah. Med njimi bi moral biti tudi Zagrebčan Igor Karaman, ki pa ga zaradi bolezni ni bilo. Sedma sekcija je razpravljala o pravni zgodovini, in v njej je Miroslava Geč-Korošec iz Maribora, referirala o zgodovinskem razvoju dednega in

rodbinskega prava v Jugoslaviji. V tej sekciji je bilo tudi največ referatov, kar osem. Le dva referenta sta bila v osmi sekciji (vzhodna in jugovzhodna Evropa), oba sta se nanašala na Ogrsko. V deveti sekciji so bili referati o cerkveni zgodovini, v deseti pa o vojaški, kjer se je deloma dotikal naše problematike Arnold Suppan, ki je govoril o varnostni politiki v vzhodni srednji Evropi v tridesetih letih našega stoletja, deloma pa tudi Rauchensteiner, ki je obravnaval vzhodno Avstrijo kot cilj strateške letalske vojne 1943–45. V enajsti sekciji je bilo tudi osem referatov, govorili pa so o etnografiji. V njej je zagrebški Slovenec Vitomir Belaj referiral o etnografski kartografiji v Jugoslaviji. V dvanaesti sekciji so referenti govorili o zgodovini znanosti in kulture; v njej je med drugimi Nikolaus Bencsics referiral o kulturni zgodovini gradiščanskih Hrvatov. Trinajsta sekcija je razpravljala o numizmatiki, in v njej je bil za nas najbolj zanimiv referat Helmuta Jungwirtha o avstrijskem in ogrskem denarništvu v novem veku. Zadnja ali štirinajsta sekcija je razpravljala o genealogiji in heraldiki. Omenil sem že štiri delovne skupine. Tu je omeniti, da je Hugo Huber razpravljajal o hrvaški manjšini kot 'prezentaciji nekega' učnega projekta. Referati, ki sem jih lahko poslušal, so bili na solidni ravni, prinesli so precej novega gradiva in novih aspektov, vsekakor pa moram omeniti živahno diskusijo v vseh sekcijah, ki sem jim prisostvoval, čisto drugače kot pri nas, kjer diskusijo vedno močno pogrešamo. Pri nas zelo redko pride do spontanih reakcij na referate, brez globljega pripravljanja, tu pa so se diskutanti večkrat obračali na referente z včasih prav elementarnimi vprašanji.

Ceprav je bilo udeležencev veliko, je vendar manjkala vrsta najbolj znanih in prominentnih avstrijskih zgodovinarjev, veliko pa jih je prišlo samo za dan ali celo manj, pač le v sekcijo, ki jih je zanimala ali so v njej referirali. Nasploh je opaziti težnjo, da se na take revije ne hodi več rado, in vedno bolj so v čišlih manjša srečanja specialistov, kjer so referati in seveda tudi diskusija lahko bolj poglobljeni in zanimivi. Prireditelji so se izkazali z gostoljubnostjo, priredili so več ekskurzij v bližnjo okolico, ogledali smo si tudi muzejske in kulturne spomenike Eisenstadta, med katerimi je zlasti zanimiv židovski muzej. Naslednje zborovanje avstrijskih zgodovinarjev bo 1990 v Linzu. V »hiši srečanja«, kjer smo zborovali po sekcijah, je bila tudi razstava knjig, ki so izšle zadnje leto. Zastopan je bil tudi izbor slovenskih knjig, ki ga je pripravil dr. Bruno Hartman, ravnatelj mariborske univerzitetne knjižnice.

Za zaključek naj rečem, da je bilo prav zanimivo spremljati pregled delovanja zgodovinarjev naše sosedne države, ki je pokazal, da je zanimanje za zgodovino veliko, veliko se piše, raziskuje in objavlja, vedno bolj raste tudi zanimanje za družbeno, gospodarsko, kulturno zgodovino, za nove metode, uporabo računalništva in zgolj politična zgodovina ni več najbolj priljubljena. Za marsikakšno področje lahko ugotovimo, da so nas naši sosedje precej prehiteli.

Franc Rozman

CASOPIS ZA ZGODOVINO IN NARODOPISJE

Revija z najdaljšo tradicijo med slovensko zgodovinsko periodiko (v letu 1987 izide že njen 58. letnik) objavlja prispevke, ki niso zanimivi le za bralce iz severovzhodne Slovenije, saj posegajo tudi v širši okvir slovenske zgodovine.

ČZN izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru s sodelovanjem mariborske univerze. Naročiti ga je moč pri Založbi Obzorja, YU-62001 Maribor, Partizanska 5.